

CONTRIBUȚII VALOROASE LA DEZVOLTAREA ȘTIINȚEI ADMINISTRAȚIEI

Unele reflecții asupra moștenirii științifice a lui Mihail Platon

Aurel SÎMBOTEANU,

doctor în științe politice, conferențiar universitar,
șef Catedră științe administrative,
Universitatea de Stat din Moldova

SUMMARY

This work is dedicated to Mihail Platon's scientific heritage. Platon's. The system of Public Administration is one of great importance in a democratic society. The new visions on the evolution of Public Administration could be achieved in two ways: training public servants able to work in new conditions and by carrying out scientific research to argue, from theoretical and practical aspects, about the place and the role of Public Administration in the terms of the independent state, the Republic of Moldova.

Mihail Platon was the first who started this activity as the founder of the Academy of Public Administration under the President of the Republic of Moldova. His scientific concern was determined by the specific situation in the system of Public Administration and the tasks of building a Public Administration able to function in the context of democratic evolution of the political system.

The scientific activity of Mihail Platon contains several research directions: a) studies conceptualizing administrative processes and phenomena; b) studies concerning the activity of public administration staff; c) studies on the reforming of Public Administration; d) comparative studies on the systems of Public Administration; e) advanced teaching research. There are many extensive theoretical and applied studies in these areas which represent a valuable contribution to the development of administrative science.

În contextul inițierii procesului de democratizare a societății, la intersecția anilor optzeci-noăzeci ai secolului trecut, care și-a găsit expresie în orientarea spre valorile general umane, spre edificarea statului de drept, spre acceptarea și implementarea pluralismului politic, recunoașterea și legiferarea proprietății private, a demarat reformar mai multor sfere ale vieții sociale, inclusiv a sistemului de administrație publică. Viziunile noi asupra dezvoltării administrației publice puteau fi realizate pe două căi principale, și anume: prin pregătirea cadrelor capabile să activeze în condițiile noi și prin efectuarea cercetărilor științifice menite să argumenteze teoretic și practic locul și rolul administrației publice în condițiile funcționării statului independent Republica Moldova.

Inițiativa în acest domeniu îi aparține lui Mihail Platon, fondatorul Academiei de Studii în Domeniul Administrării Publice pe lângă Guvernul Repu-

blicii Moldova, reorganizată ulterior în Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova. Studiile elaborate aici, cu începere din 1993, au pus bazele științei autohtone a administrației publice.

În cele ce urmează intenționăm, fără a pretinde la exhaustivitate, să expunem unele reflecții asupra moștenirii științifice a lui Mihail Platon. Pe parcursul activității sale în cadrul Academiei, el a îmbinat trei forme de activitate: administrativă, exercitind funcția de rector, didactică și de cercetare, în calitate de profesor universitar. Sfera intereselor științifice ale dumnealui a fost predeterminată de sarcinile de edificare a unei administrații publice, capabile să-și exercite funcțiile în contextul evoluției democratice a sistemului politic.

Analizând opera științifică a lui Mihail Platon, am putea evidenția, în viziunea noastră, câteva direcții de cercetare: a) studii de conceptualizare a

proceselor și fenomenelor administrative; b) studii cu referire la activitatea cadrelor din administrația publică; c) studii privind procesul de reformare a administrației publice; d) studii comparate vizând sistemele de administrație publică; e) studii complexe cu menire didactică.

În continuare, vom analiza succint fiecare dintre aceste direcții de cercetare, prin a evidenția aportul autorului la dezvoltarea științei administrației din Republica Moldova în contextul edificării unei administrații publice moderne, care tinde spre standardele europene.

a) Studii de conceptualizare a proceselor și fenomenelor administrative

Începutul ultimului deceniu al secolului trecut poate fi considerat, cu adevărat, perioada reconstituirii și reevaluării multor domenii științifice. Schimbări serioase de esență paradigmatică și de conținut s-au produs în domeniul științelor sociale, care erau menite să explice noile realități condiționate de prăbușirea sistemului totalitar și, în acest context, de necesitatea identificării unor legități metodologice și căi empirice de tranziție spre o societate democratică.

În aceste condiții, se cereau conceptualizate multe domenii de cercetare, inclusiv domeniul administrației publice, care era unul absolut nou pentru știința autohtonă. Trecerea la un nou sistem politic bazat pe pluralism și diversitate, competitivitate și relații economice de piață, presupunea, în primul rând, ajustarea la noile condiții ale sistemului administrativ, care urma să asigure, la rândul său, ireversibilitatea proceselor inițiate.

În acest sens, Mihail Platon, într-unul din studiile sale intitulat "Pregătirea cadrelor de stat: în căutarea concepției" [1] inițiază, de fapt, cercetările științifice în domeniul administrației publice. În viziunea sa, rezolvarea sarcinilor care stăteau în fața organelor de stat după dobândirea independenței – reformarea economiei naționale, crearea noilor structuri administrative, căutarea căilor pentru depășirea crizei vieții sociale și paraliziei puterii, stabilirea consensului civil și național făcea necesară constituirea unui sistem calitativ nou de formare a aparatului administrativ de stat și municipal adecvat transformărilor radicale din Republica Moldova.

Aceasta impunea crearea unui sistem de pregătire și perfecționare a cadrelor pentru organele administrației publice, elaborarea și promovarea unei politici eficiente de cadre [2]. În realizarea acestei sarcini serioase și deloc simple, cum e instruirea cadrelor de conducere, rolul principal

urma să-l joace o instituție specializată, care devine la inițiativa lui Mihail Platon Academia de Studii în Domeniul Administrării Publice pe lângă Guvernul Republicii Moldova deschisă în anul 1993 [3]. S-au cerut eforturi esențiale pentru a conceptualiza și a argumenta necesitatea fondării unei astfel de instituții. Oricât de importante ar fi pentru țară antreprenoriatul și piața civilizată, acești factori, în viziunea lui Mihail Platon, nu vor putea salva economia sa, dacă nu va fi găsită calea sigură pentru rezolvarea problemei cadrelor.

Vorbind despre misiunile Academiei, dumnealui specifică în aspect conceptual, că principiile de bază ale activității sale sînt orientarea spre pregătirea cadrelor de conducere pentru aparatul de stat și a specialiștilor de stat cu accentul pe dezvoltarea integră a personalității, umanismul și caracterul democratic al instruirii, flexibilitatea și receptivitatea la inovații. Funcționarii trebuie să fie instruiți prin cunoașterea profundă a problemelor actuale ale managementului, prin cunoștințe sistematice în domeniul științei administrației, jurisprudenței, politologiei, sociologiei, economiei, psihologiei, sistemelor și tehnologiilor informaționale.

Pregătirea cadrelor în acești parametri se putea realiza doar reieșind din rigorile științei administrației, un domeniu absolut nou, la acel moment, pentru Republica Moldova. Lui Mihail Platon îi aparține introducerea în circuitul științific a principalelor categorii ce vizează știința administrației în spațiul Republicii Moldova. Astfel, în studiul „Știința administrației publice: concepții și probleme ale dezvoltării” [10, pag. 9-22], el analizează geneza și evoluția științei administrației în aspect universal, specificîndu-se că ea reprezintă o știință social-politică, care are drept obiect studierea activității administrative a statului și a colectivităților locale cu scopul realizării în condiții optime a funcțiilor ce le are în cadrul sistemului social-global. Știința administrației ca ramură a științei s-a constituit treptat într-o perioadă de timp îndelungată, și în colaborare cu alte științe, ca urmare a preocupărilor pentru perfecționarea administrației publice, evidențiîndu-se, îndeosebi, rolul științelor camerale, a reprezentanților doctrinei franceze și doctrinei americane, dar și aportul reprezentanților științei administrative românești din perioada interbelică.

Mihail Platon este preocupat în studiile sale [17, pag.7-14] de conceperea particularităților etapei de trecere de la totalitarism la democrație, perioadă ce se caracterizează printr-o criză permanentă ce face parte din fenomenele de ordin sistemic care afectează toate sferile organizării so-

cietății: economică, politică, spirituală, ceea ce, de fapt, reprezintă o criză a administrării sociale luate în ansamblu. Situația creată, consideră dumnealui, reclamă o analiză serioasă și o elaborare colectivă a unei concepții științifice despre administrarea societății în perioada de tranziție, care să țină seama atât de tendințele generale ale lumii, cât și de particularitățile naționale ale dezvoltării sociale.

O parte componentă a studiilor de conceptualizare a proceselor administrative sînt investigațiile efectuate de Mihail Platon privind serviciul public [8; 12]. Preluînd conceptul implementat în țările cu sisteme administrative avansate, și anume că serviciul public este o instituție socială deosebită care stabilește și reglementează relațiile organelor administrației publice cu funcționarii săi, el lansează ideea privind necesitatea preluării experienței altor țări de a avea un organ special al puterii executive, care ar înfăptui conducerea serviciului public, s-ar ocupa de problemele dirijării relațiilor oficiale administrative și de muncă. Cu regret, încercările de a forma astfel de organe în Republica Moldova (Direcția pentru Politica de Cadre pe lângă Guvern; Ministerul Administrației Publice Locale) nu s-au soldat cu succes din cauza subaprecierii de către factorii de decizie a acestei activități și, în special, a faptului că la etapa actuală avem nevoie de un aparat de stat calificat, puternic, cu înalte calități morale.

Fiind un bun cunoscător al problemelor sociale de care a fost preocupat în activitatea administrativă practică, Mihail Platon investighează sub diferite aspecte aceste probleme. În lucrarea „Probleme ale politicii sociale” [7] examinează geneza și natura politicilor sociale, atribuindu-i statului calificativul de principala instituție socială. Din multitudinea de atribuții ale unui stat contemporan, de rînd cu asigurarea securității naționale și a liniștii interne, un loc de frunte îl ocupă asigurarea unui mod decent de viață a cetățenilor, crearea condițiilor pentru dezvoltarea lor multilaterală, pentru prosperarea societății în întregime. Noi sarcini revin, în acest context, organelor administrației publice locale, examinate de autor într-un compartiment aparte al lucrării.

b) Studii cu referire la activitatea cadrelor din administrația publică

În arealul intereselor științifice ale lui Mihail Platon, un loc deosebit îl ocupă tematica ce ține de activitatea cadrelor din administrația publică. În condițiile relațiilor democratice de realizare a procesului de guvernare se întrevădea necesitatea elaborării unui nou statut al funcționarilor publici

și aleșilor locali. În studiul „Statutul și perfecționarea personalului autorităților locale, perfecționarea aleșilor locali” [9, pag. 6-15] se argumentează necesitatea elaborării unui statut al funcționarului public, care în viziunea lui Mihail Platon ar reprezenta o totalitate de norme juridice care reglementează condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o persoană fizică pentru a deveni funcționar public, drepturile și obligațiunile acesteia. O atenție sporită acordă dumnealui problemei profesionalismului cadrelor. În acest sens, consideră că fiecare funcționar se poate convinge din proprie experiență că pentru a activa eficient el are nevoie de o pregătire și o perfecționare permanentă. Aceste cerințe ale timpului determină în mod obligatoriu modificarea structurală a raportului dintre pregătirea continuă a cadrelor și toate noutățile furnizate de știință și practică.

Problema motivării funcționarului public față de instruire, setea de a cunoaște lucruri noi și de a lucra pe nou, calitățile morale ale angajaților din administrația publică sînt linii de subiect ale mai multor studii realizate de Mihail Platon [6; 11; 21; 23]. Profesionalismul funcționarului public trebuie să fie constructiv, consideră dumnealui. Dacă omului îi lipsesc pozițiile morale sigure, orientate spre interesele publice, el poate fi profesionist în domeniul său, însă rezultatele activității sale vor avea urmări negative pentru societate. El poate să activeze în mod destul de profesionist, dar în interesele personale sau în interesul grupului de oameni pe care îi reprezintă, și în acest sens caracterul profesionalismului său este distructiv. Considerăm că aceste adevăruri științifice promovate de Mihail Platon sînt foarte utile pentru activitatea administrativă actuală.

În colaborare cu alți autori - C. Moroșanu, N. Eftimie, C. Chelaru, N. Pepelea, A. Barbăroșie - [6], Mihail Platon examinează sintetic cîteva condiții pe care trebuie să le întrunească funcționarul public, în contactul său cotidian cu cetățenii. Fără a neglija valențele profesionale sau cele de cultură generală, absolut necesare și obligatorii pentru orice funcționar, autorul insistă în investigația respectivă asupra calităților umane pe care trebuie să le întrunească funcționarul public. Se evidențiază problemele comunicării, manierele elegante de comportament, pregătirea și desfășurarea întîlnirilor de lucru, limbajul corespondenței oficiale, ținuta vestimentară și altele.

Într-unul din studiile sale publicate în 2002 [23], Mihail Platon își exprimă îngrijorarea față de comportamentul unor angajați din administrația publi-

că. Fenomenul se explică prin aceea, menționează dumnealui, că pe parcursul ultimilor ani și-au pierdut valoarea fostele norme ale eticii administrative, chiar dacă acestea erau departe de perfecțiune și generau o sumedenie de inconveniențe organizatorice, dar, oricum, reglementau cîtuși de puțin conduita funcționarilor, ridicînd anumite bariere în calea abuzurilor și samavolniciei birocratice. În locul lor s-a format un vid moral cu trăsăturile care îi sînt proprii: abuzul, cinismul, corupția. Pornind de la această stare de lucruri, autorul consideră că pregătirea și perfecționarea cadrelor din administrația publică trebuie să se bazeze pe anumite principii care ar contribui la dezvoltarea spiritului de răspundere sporită și conștiință civică, inclusiv a unui șir de calități etice specifice, cum ar fi datorîia cetățenească, onestitatea și incoruptibilitatea. Și aceste adevăruri științifice promovate de Mihail Platon sînt actuale ca niciodată pentru activitatea administrativă de astăzi.

Nu întîmplător el revine de mai multe ori asupra investigațiilor privind etica și eticheta funcționarului public [33]. Autorul se axează pe studiul unor aspecte ale istoricului fenomenului de etică, ca apoi să demonstreze interdependența dintre aspectul etic al funcționarului public și nivelul culturii generale a acestuia, procedînd ulterior la analiza stilului comportamental administrativ în activitatea organelor administrației publice, îndeosebi evidențiînd însemnătatea normelor etice în activitatea cadrelor de conducere.

În același timp, el ridică în studiile sale și alte probleme de care depinde eficiența administrației publice [36], în special analizează starea remunerării funcționarilor publici, care se bazează, în viziunea autorului, mai mult pe principiul vechimii în muncă, dar nu pe cel al performanței. Vorbînd despre necesitatea unei eventuale reforme în acest domeniu, se consideră că ar fi optim să se efectueze trecerea totală la sistemul funcțional prin formule flexibile ale sistemelor de remunerare, care să fie întemeiate ca și în sistemul privat.

Problema cadrelor din administrația publică este examinată de Mihail Platon într-o strînsă legătură cu activitatea Academiei de Administrare Publică a cărei menire este de a contribui la soluționarea problemelor existente în acest domeniu [24; 25]. Vorbînd despre calea de afirmare a Academiei, el reiterează ideea că la începuturi exista o opinie eronată, precum că în genere nu este nevoie de a pregăti în mod special funcționari de stat. „Auzînd aceste păreri, scrie Mihail Platon, mă gîndeam: cît de incompetent trebuie să fii, ca să nu-ți dai seama,

că venirea la posturile de conducere a unor lucrători nepregătiți tocmai acum, cînd este stringent necesar de a promova reformele economice, sociale și politice, a cauzat lîncezeala aparatului administrativ la toate nivelurile” [24, pag.13].

Depășirea acestei situații el o vedea pe calea modernizării Academiei în calitate de centru național de promovare a politicii de stat în domeniul administrației publice, de instruire a personalului din serviciul public și de asigurare științifică și metodică a activității autorităților publice.

c) Studii privind procesul de reformare a administrației publice

Una dintre preocupările științifice ale lui Mihail Platon a fost investigarea diferitelor aspecte ale reformei administrației publice. Astfel, lucrarea „Guvernarea Republicii Moldova: probleme și căutări” [30] reprezintă o sinteză a tranziției de la sistemul totalitar spre sistemul democratic de guvernare. Problemele tranziției sînt examinate într-un sens larg, analizîndu-se situația politică și social-economică din RSSM în anii 1985 - 1991 în contextul evenimentelor din URSS, parcurgerea căii spre independență, precum și situația controversată din primul deceniu de independență, numit de autor „etapa marilor speranțe și a modestelor realizări” [30, 123-178].

Tot aici este analizată necesitatea modernizării administrației publice atît de nivel central, cît și de nivel local, venînd cu unele soluții privind principiile de constituire a serviciului public și argumentînd necesitatea unui departament de gestionare a sistemului administrației publice.

Încă în 1995, în studiul „Reforma administrației publice – operă colectivă a națiunii” [4, pag. 2-12], Mihail Platon menționa că reforma administrației pentru multe țări nu reprezintă o problemă nouă. În ultimii 20 de ani, țările occidentale, într-o formă sau alta, au reformat raporturile stabilite între statul central și puterile locale. Țara noastră, ca și celelalte țări ieșite din fosta Uniune Sovietică, în rezolvarea acestei probleme se confruntă cu mai multe dificultăți, legate de moștenirea istorică, de procesul tranziției la o economie de piață, de integrarea într-un nou context internațional.

Autorul formulează unele obiective ale reformei în administrația publică locală, analizează organizarea procesului de reformare a administrației publice locale, specificînd că reforma trebuie să devină un proces, care să se desfășoare pe etape, pe trepte. Un alt moment important este rolul care îl revine Guvernului și administrației centrale. Guvernul nu va fi indiferent față de tot ce va avea loc

în localități, chiar dacă ele se vor administra autonom. În cadrul reformei administrației publice este foarte important să se schimbe și mentalitatea, comportamentul, contribuind la educarea treptată a funcționarilor și a cetățenilor, la schimbarea relațiilor reciproce.

Mihail Platon apreciază pozitiv reformele din administrația publică efectuate în conformitate cu adoptarea pachetului de legi din 1998, specificând că astfel de modificări în viața administrației din Moldova vor determina definitiv rolul și locul statului în raport cu societatea civilă. Iată deci, menționează dumnealui, că timpurile se schimbă și evoluția spiritelor accelerează, determinând uneori transformări instituționale pe care nu le bănuim ca fiind atât de apropiate [16, pag.8].

Reforma administrației publice trebuie să contribuie la ordonarea întregii construcții a statului moldovenesc, consideră Mihail Platon [22, pag. 5-9]. El promovează ideea modernizării structurale și funcționale a administrației publice din Republica Moldova, plecând de la necesitatea funcționării mai eficiente a instituțiilor guvernamentale, dezvoltarea unei baze de resurse umane, capabile să lucreze eficient în cadrul sistemelor economice și sociale în continuă schimbare pînă la punctul de a deveni membru al Uniunii Europene.

Viața ne demonstrează tot mai mult, subliniază dumnealui, necesitatea elaborării strategiei de reformare a administrației publice de lungă durată cu baza extinsă în întregul sector public, care ar include scopuri și obiective caracteristice pentru o reformă structurală și funcțională. Activitățile reformei intru ajustarea structurală și funcțională a sectorului administrației publice ar trebui să se refere la următoarele domenii: administrația de stat, autoadministrarea locală, serviciile publice, protecția drepturilor cetățenilor, metodele și tehnicile de administrare, statutul funcționarilor publici și sistemul de instruire a acestora [22, pag.6-7].

În colaborare cu alți autori - A. Simboreanu, T. Popescu, T. Deliu - Mihail Platon analizează în lucrarea „Reforma administrației publice în Moldova: realizări și perspective” [20] desfășurarea reformei administrației publice în primii zece ani de independență a Republicii Moldova. Lucrarea reprezintă un studiu complex asupra problemelor reformei administrației publice, evidențiindu-se aspectele conceptuale, descrierea istoricului reformei, organizării procesului de reformare a administrației publice. Compartimente aparte sînt dedicate evoluției reformei administrației publice locale, precum și reorganizărilor instituționale și funcționale des-

fășurate la nivelul administrației publice centrale. Prin analiza sistemelor comparate în administrația publică locală se reușește de a elucida experiența de reformare a administrației publice în astfel de țări ca Polonia, Ungaria, Cehia, Bulgaria, Slovacia, Federația Rusă.

Reforma administrației publice este concepută de Mihail Platon ca o acțiune care urmează să schimbe situația spre bine în toate sferele vieții sociale [19]. Trăim într-o perioadă cînd toate problemele care se referă la dezvoltarea administrației publice sînt actuale. La fel de actuală este și administrația publică în ansamblu în cadrul sistemului social-global. El identifică unele dintre ele care sînt mai pronunțate și cărora ar trebui să le acordăm o atenție mai mare. Acestea sînt: reforma administrației publice; îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Moldovei; pregătirea și perfecționarea profesională a funcționarilor din administrația publică; criza de autoritate în organele statului.

Cît privește criza de autoritate în organele statului, Mihail Platon dedică un studiu special acestei teme cu genericul „Să evităm criza de autoritate în structurile statului” [18]. Încă zece ani în urmă, dumnealui vorbea despre necesitatea evitării crizei de autoritate în structurile statului, o teză foarte actuală pentru situația din zilele noastre. În legătură cu situația social-economică deplorabilă cu care Republica Moldova pășise în secolul al XXI-lea, autorul, efectuînd niște investigații de esență, conchide că în cazul în care situația social-economică și politică nu va fi ameliorată, ne-am putea confrunta cu o criză de autoritate în structurile statului, care ar putea deveni fatală atît pentru stat, cît și pentru poporul acestei țări. Competența și profesionalismul se află la baza formării autorității, calitate necesară oricărui conducător, oricărui organ de conducere. „Puterea poate fi dăruită, poate fi succedată, dar autoritatea poate fi doar cucerită prin muncă eficientă și conștientă de zi cu zi”. Organele de stat din țară vor obține o autoritate bine meritată numai atunci, menționează Mihail Platon, cînd în dezvoltarea structurilor statale se va sesiza importanța factorului uman. Aceasta înseamnă că în perioada actuală, mai mult ca oricînd, accentul trebuie pus pe o comunitate înalt spirituală, bazată pe drepturile și libertățile omului, eliminînd fenomenele negative din societate - anarhia, viclenia, demagogia etc. [18, pag. 15].

Actualitatea acestor viziuni ale lui Mihail Platon pentru procesul de reformare a administrației publice nu se cere a fi argumentată, ele vin să constituie un suport metodologic pentru diriguitorii

reformelor ce se află în curs de desfășurare.

d) Studii comparate vizînd sistemele de administrație publică

Opera științifică a lui Mihail Platon conține și unele studii, care vizează, într-o formă sau alta, și aspectele comparate privind diferite sisteme de administrație. Avînd mai multe vizite de documentare în străinătate, dumnealui nu rata posibilitatea de a studia experiența țărilor vizitate în domeniul administrației publice și de a publica unele studii destul de utile pentru tînăra știință a administrației din Republica Moldova.

Astfel, în studiul „Serviciul civil din SUA – o sferă ce presupune competență, devotament și dăruire de sine” [5] menționează că pentru tînărul nostru stat și democrația pe care vrem s-o instaurăm la noi este foarte importantă experiența țărilor care au trecut prin încercările începuturilor. Ocazia care ni s-a oferit de a vizita SUA pentru a lua cunoștință de sistemul de lucru al organelor de stat și de administrare publică de acolo, menționează dumnealui, ne-a fost de un real folos și ne-a mobilizat la accelerarea lucrului privind perfecționarea sistemului de pregătire a cadrelor ce sînt implicate direct în procesul de reformare a administrației publice din Moldova.

După o analiză minuțioasă a organizării și funcționării Serviciului public în SUA, prin exemple concrete și date statistice relevante, Mihail Platon menționează că nu există un sistem sau o formă unică de administrare publică „corectă” sau „perfectă”, care ar trebui să fie exportată sau importată din altă țară. În acest sens se deduce că numai Moldova poate găsi pentru problemele sale soluții potrivite contextului său politic, economic și social, moștenirii sale culturale și istorice.

În alte studii se analizează structurile administrației publice în unele țări europene, cum ar fi Austria, Finlanda, Suedia, Franța, Marea Britanie, Germania [27, pag.63-68]. Autorul este preocupat și de analiza experienței reformării sistemelor constituționale în astfel de țări străine ca Marea Britanie, Irlanda de Nord, Statele Unite ale Americii, Franța, Italia, Germania, Portugalia [28, pag. 32-42].

În atenția autorului se află și problemele analizei comparate a politicii de personal, într-o abordare complexă, cum ar fi recrutarea, selectarea, încadrarea în serviciul public, promovarea personalului, instruirea personalului din administrația publică, precum și sistemul de evaluare a performanțelor funcționarilor publici. El elucidează în acest domeniu experiența Franței, Canadei, Statelor Unite ale Americii, Marii Britanii. Problemele

politicii de personal sînt analizate prin studierea experienței din administrația publică, mobilitatea funcționarilor publici [29, pag.93-117].

În studiul „Să tindem spre o țară cu sistem profesional ierarhic contemporan în administrația publică” [34, pag. 27-32] este examinată problema profesionalismului, în general, și a profesionalismului în domeniul administrației publice care, în viziunea autorului, se intersectează direct cu cultura profesională ce își găsește expresie în cunoștințele din domeniul profesat, în capacitatea de a transmite aceste cunoștințe și de a le aplica în activitatea administrativă practică. Răspunzînd la întrebarea, spre ce trebuie să tindem, autorul vine cu descrierea experienței în acest domeniu în astfel de țări ca Belgia, Germania, Spania, Franța, Luxemburg, care au acumulat o bogată experiență în domeniul activității profesionale în sfera administrației publice.

e) Studii de menire didactică

Alături de activitatea de cercetare, Mihail Platon a practicat și activitatea didactică, pregătind și realizînd mai multe cursuri, unul dintre ele fiind „Introducere în știința administrației” [15]. Manualul pregătit pentru acest curs abordează unul dintre cele mai neexplorate domenii științifice și didactice, cum ar fi constituirea și funcționarea administrației publice a unui stat suveran și independent, care a avut parte de un trecut totalitar.

Manualul reprezintă una dintre puținele investigații științifice în doctrina autohtonă a științei administrației, elaborat după rigorile paradigmei educaționale europene. Astfel, autorul abordează natura și funcțiile administrației publice în condițiile edificării unei administrații publice moderne, analizează sistemul organelor administrației publice atît de nivel central, cît și de nivel local, în contextul evoluției administrației publice. Manualul se bazează pe un vast material științific, inclusiv pe lucrări elaborate și editate atît în țările Uniunii Europene, precum și în Statele Unite ale Americii în care autorul a avut cîteva stagii de documentare.

Formularea obiectivelor didactice pentru fiecare temă, expunerea subiectelor de evaluare la teme, propunerea studiilor de caz și subiectelor pentru discuții, precum și lista literaturii științifice recomandate, reprezintă acele componente care aliniază manualul respectiv la rigorile europene.

Încă o lucrare cu un pronunțat caracter didactic este „Istoria administrației publice din Moldova” [14]. Mihail Platon, în colaborare cu alți autori - A. Roman, S. Roșca, T. Popescu - dezvăluie evoluția formelor și sistemelor de administrare în Moldova

pe parcursul a mai bine de șase sute de ani. Descrierea administrației de diferite niveluri în aspectul său evolutiv, pornind de la constituirea sistemului de administrare în Moldova istorică, continuând cu etapele ulterioare pentru care sînt caracteristice diferite modele de administrare în dependență de regimurile politice existente în perioadele respective și terminînd cu constituirea sistemului actual de administrație în Republica Moldova. Vom menționa că studiul respectiv reprezintă o investigație complexă, bazat pe metodologia general umană și conceptul obiectivității evoluției istorice. Documentele istorice autentice analizate, precum și cercetările științei istorice contemporane au permis realizarea obiectivelor trasate, privind evoluția istoriei administrației publice în Moldova.

Un loc deosebit în arsenalul cercetărilor cu caracter didactic, dar și cu o pondere monografică semnificativă îl ocupă unele studii fundamentale mai recente, și anume „Administrația Publică, Curs universitar” [31] și „Administrația Publică, Curs de lecții” [32]. Acestea sînt niște lucrări complexe, de proporții, care inserază material pentru mai multe cursuri universitare, conținînd compartimente dedicate statului și administrației publice în ansamblu, contextului istoric al evoluției administrației publice din perioada medievală pînă în prezent, analizei organismelor democratice centrale ale statului la etapa actuală, problemele organizării și funcționării administrației publice locale, serviciului public, conducerii și efectuării controlului în administrația publică. Prima lucrare, menționată mai sus, mai conține și un scurt dicționar de teorie și practică a administrației publice, care vine să fie de real folos pentru acei care studiază știința administrației.

În studiile recente se înscrie și lucrarea „Conducerea statului” [35], o cercetare cu caracter monografic, dar și cu pondere didactică în care se examinează un spectru larg de teme vizînd știința administrației, printre ele fiind necesitatea reformei administrației publice, corelarea acesteia cu reforma economică și reducerea sărăciei, prevenirea și combaterea corupției, ameliorarea situației sociale, promovarea unor politici active în dome-

niul sănătății, învățămîntului și educației, științei și inovării, dezvoltării culturii, strategiei dezvoltării umane, în ansamblu.

Trecînd în revistă moștenirea științifică a ilustrului savant Mihail Platon, concluzionăm, că studiile sale au evoluat de la forma unor articole investigaționale, dedicate anumitor sfere ale activității administrative, la elaborări complexe, cu caracter fundamental, cum sînt studiile enunțate mai sus. În ansamblul lor, ele constituie o contribuție valoroasă la dezvoltarea științei administrației din Republica Moldova, care se cere a fi valorificată, în viziunea noastră, pe cîteva căi principale.

Una dintre ele se referă la punerea în circuitul investigațional, de către cercetătorii din domeniul științei administrației, a elaborărilor realizate de Mihail Platon. Îndeosebi ele sînt utile pentru tinerii cercetători care pot regăsi în aceste studii o bună bază metodologică pentru cercetările efectuate. Domeniile de cercetare de care a fost preocupat Mihail Platon pot fi continuate prin diversificarea și aprofundarea subiectelor investigaționale, care ar răspunde adecvat solicitărilor mereu crescînde, actuale și de viitor, ale teoriei și practicii administrației publice.

O altă cale este folosirea moștenirii științifice a lui Mihail Platon în procesul de pregătire a cadrelor pentru administrația publică. Tineretul studios are posibilitate să se familiarizeze din opera sa cu diferite aspecte ale științei administrației, să folosească conținuturile sale în formarea lor profesională. Studiile menționate servesc drept surse veritabile de referință pentru cadrele didactice în elaborarea și realizarea procesului educațional în domeniul administrației publice.

În cele din urmă, considerăm că studiile științifice realizate de Mihail Platon pot servi drept o sursă utilă pentru funcționarii publici în exercițiu, preocupați de activitățile practice, or în cercetările sale se conțin multe recomandări folositoare cu caracter empiric, care reis din bogata sa experiență nu numai ca cercetător și cadru didactic, dar și de personalitate care a fost preocupată, la anumite etape ale vieții sale, de activitatea administrativă practică în organele de stat ale Republicii Moldova.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Mihail PLATON:

1. Pregătirea cadrelor de stat: în căutarea concepției // *Administrarea Publică*, nr.1, 1993, pag.6-15.
2. Cadrele conducerii de stat: probleme și perspective // *Administrarea Publică*, nr.1, 1994, pag. 5-10.
3. Academia de Studii în Domeniul Administrării Publice la o nouă etapă de activitate // *Administrarea Publică*, nr. 2, 1994, pag. 10-19.

4. Reforma administrației publice – operă colectivă a națiunii // *Administrarea Publică*, nr.1, 1995, pag. 2-12.
5. Serviciul civil din SUA – o sferă ce presupune competență, devotament și dăruire de sine // *Administrarea Publică*, nr. 4, 1995, pag. 5-18.
6. Funcționarul public: principii și norme comportamentale (coautori: C. Moroșanu, N. Eftimie, C. Chelaru, N. Pepelea, A. Barbăroșie), Chișinău, 1995, 148 pag.
7. Probleme ale politicii sociale, Chișinău, 1995, 60 pag.
8. Serviciul public // *Administrarea Publică*, nr.2, 1996, pag. 4-14.
9. Statutul și perfecționarea personalului autorităților locale, perfecționarea aleșilor locali // *Administrarea Publică*, nr.3, 1996, pag. 6-15.
10. Știința administrației publice: concepții și probleme ale dezvoltării // *Administrarea Publică*, nr.1, 1997, pag. 9-22.
11. Într-un veac nou – cadre pentru o administrație nouă // *Administrarea Publică*, nr.2, 1997, pag. 47-59.
12. Serviciul public în Republica Moldova, Chișinău, 1997, 222 pag.
13. Academia de Administrare Publică la cinci ani de activitate: realizări, deziderate, viziuni // *Administrarea Publică*, nr.2, 1998, pag.13-24; // *Materialele conferinței științifico-practice din 19 mai 1998 „Formarea funcționarilor publici și rolul lor în realizarea reformelor administrației publice”*, pag. 23-36.
14. Istoria administrației publice din Moldova (coautori: S. Roșca, A. Roman, T. Popescu), Chișinău, 1998, 460 pag.
15. Introducere în știința administrației publice, Chișinău, 1999, 377 pag.
16. Mai mult spirit de inițiativă în pregătirea personalului din administrația publică // *Administrarea Publică*, nr.1, 1999, pag. 7-16.
17. Teoria și practica administrării societății moderne // *Administrarea Publică*, nr.1, 2000, pag. 7-14.
18. Să evităm criza de autoritate în structurile statului // *Administrarea Publică*, nr.2, 2001, pag.7-18.
19. Probleme actuale ale teoriei și practicii administrației publice // *Materiale ale conferinței științifico-practice din 26 aprilie 2001*, pag. 6-8.
20. Reforma administrației publice în Moldova: realizări și perspective (coautori: A. Simboteanu, T. Popescu, T. Deliu), Chișinău, 2001, 238 pag.
21. Scopul nostru – formarea funcționarilor publici profesioniști // *Administrarea Publică*, nr.1, 2002, pag. 4-20.
22. Reforma administrației publice trebuie să contribuie la ordonarea întregii construcții a statului moldovenesc // *Administrarea Publică*, nr. 2, 2002, pag. 5-9.
23. Pregătirea și perfecționarea funcționarilor publici – problemă stringentă pentru aparatul de stat // *Administrarea Publică*, nr. 4, 2002, pag.19-25.
24. Academia de Administrare Publică la înălțimea celor zece ani de activitate // *Administrarea Publică*, nr.2, 2003, pag.12-20.
25. Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova pe calea modernizării // *Administrarea Publică*, nr. 4, 2003, pag. 8-16.
26. Academia de Administrare Publică – un centru de studii de factură europeană // În: *Un deceniu de împliniri*, Chișinău, 2003, pag. 17-48.
27. Introducere în studiul „Statul și Administrația Publică”, Chișinău, AAP, 2004, 135 pag.
28. Organisme democratice funcționale ale statului, Chișinău, AAP, 2004, 245 pag.
29. Conducerea în administrația publică, Chișinău, AAP, 2004, 188 pag.
30. Guvernarea Republicii Moldova: probleme și căutări, Partea I, Chișinău, 2004, 300 pag.
31. *Administrația Publică, Curs universitar*, Chișinău, 2007, 926 pag.
32. *Administrația Publică, Curs de lecții*, Chișinău, 2008, 736 pag.
33. Etica și eticheta funcționarului public // *Administrarea Publică*, nr.2, 2008, pag.79-85.
34. Să tindem spre o țară cu sistem profesional ierarhic contemporan în administrația publică // *Administrarea Publică*, nr.1, 2009, pag. 27-32.
35. Conducerea statului: probleme, căutări, soluții, Chișinău, 2009, 572 pag.
36. Modernizarea economiei – acțiune necesară stadiului actual al progresului // *Administrarea Publică*, nr. 2-3, 2010, pag. 62-77.